

LIBRIS

We know
books

ALEXANDRU ODOBESCU

Scene istorice
*
Pseudo-kinegetikòs

Ediție îngrijită
de Adrian Săvoiu

EDITURA
ART

Cuprins

Mihnea-Vodă cel Rău / 5

Doamna Chiajna / 35

Pseudo-kinegetikòs / 87

Mănești

„Să n-aibi milă!”

Ca la două ceasuri cale-n jos de Ploiești curge apa Cricovului, care, cu mii de pâraie ce se resfiră și se-mpreună, împestritează matca sa răslățată și năsipoașă; d-a stânga, câmpia șeață se lungește până în poalele munților; d-a dreapta, malul se-nalță râpos și acoperit cu păduri vechi și stufoase. Pe o culme mai semeață a acelei coaste sta, pe la leatul 1508, cetățuia lui Dracea, Armașul din Mănești; din zidurile ei înnegrite, vederea coprindea toată lunca, cu bordeiele și coșarele țărănești răsipite prin tufișe și bălării; mai departe turnurile bisericei din Târșor, pe care o zidise, cu vreo câțiva ani mai nainte, Vladislav-Vodă, ce chiar într-însa, zice Cronica, „au pierit de sabie”, și în fund de tot, plaiurile aburoase ale Câmpinei și ale Breazei.

Într-o zi noroasă de primăvară, puțin în urma Paștilor, crivățul sufla iute și-nghețat din fundul văilor, iar jalnicele sale gemete aduceau de departe, împreună cu freamătul bătrânilor stejari, chiotele de vânătoare ale bățiașilor și lătrătura chelălăită a copoilor; căci departe, tocmai în valea Comanacului, Mihnea, fiul Armașului, se desfăta vânând fiarele sălbatice, dupe obiceiul boieresc de pe atunci, când stăpânul, pentru a sa mulțumire, ridica de prin sate toți vecinii cu gloata, de rămâneau țarinele nearate și ogoarele pustii.

Un glas de bucium s-auzi d-odată tare din cetățuie, și vânătorii, deșteptați din zgomotoasa și sălbatica lor beție, printr-acea grea și pacinică chemare, se întoarseră

cu larmă spre casă, unii purtând pe umeri dobitoacele ucise, atârnate pe bârne, alții ducând câinii de zgarde și curuii în lanțușe. În fruntea lor mergeau călări, cu frâul legat de oblâne, Mihnea și feciorul său, Mircea Ciobanul; tatăl, om matur și vârtos, avea scrisă pe față sa păroasă și posomorâtă, și-n ochii săi arzoi și-ncruntați, strășnicia caracterului său; băiatul, abia ieșit din copilărie, vădea o fire și mai sălbatică, care-i și merita-se porecla de „Cioban”.

Amândoi purtau cioboate de piele groasă până la genunchi, poturi de dimie albă, un cojoc scurt de oaie neagră cu glugă la spate, și chimir cu oțele; la gât aveau grumăjer rotund de zale de fier și-n cap o țurcă flocoasă, adusă la o parte; la brâu, satâr și jungher. Unii din vânătorii pedestri purtau sânețe, ceilalți, arcuri și săgeți. Astfel pășea ceata înaintea și înnoptase bine când ajunse în curtea cetății.

— Descalică mai în grabă și sui-te-ncoa, strigă lui Mihnea, din capul scări și cu glasul năbușit de lacrimi, o femeie cam trupeșă ce nu-i puteai zice nici tânără, nici frumoasă, — boierul socru, biet, trage ca să-și dea sufletul și mereu cere de Domnia Ta.

— Iată-mă-ndată..., și Mihnea descălicase, urcase îngusta și direapta scară de piatră și, prin tinde întunecoase, mergea la odaia tatălui său.

Când deschise mica ușă de brad, el zări pe bătrânul armaș uscat și galbin, cu fruntea pleșuvă, cu barba albă, zăcând lungit pe spate pe o velință albă, în căpătâiul unui pat ce ținea d-o parte toată întinderea odăii. Alături ardea o făclie de ceară galbină, și un biet călugăr bogonisea pe slovenește, dar cu glas slab, rușele agoniei; în părete o mică candelă lumina o veche troiță de lemn și mai încolo, pe ziduri, stau rânduie, peste un zăblău vărgat, arme de tot felul, coifuri, zale de fier, tuiuri, iatagane trunchiete și dispuieri luate de pe la

dușmanii învinși. O singură armă, o ghioagă de fier ținută, mare și grea, buzduganul însușit slujbei de armaș-mare, sta așezată pe velința flocoasă d-a dreapta bolnavului și mâna-i, osoasă, dar slăbită, printr-o mișcare spasmodică a nervilor, căta încă s-o ridice.

Când Mihnea intră în odaie, ochii unchiașului, afundați sub cercul albit al sprâncenelor, clipiră ca o candelă ce moare și buzele-i vinețite șoptiră tremurând aceste cuvinte:

— Fătul meu!... fii inimă vitează!... nu te lăsa!... fii stâlp țeapăn casii noastre și nu-ngădui să cază biata moșie părintească pe mâna oltenilor, p-a Basarabeștilor — trăsni-i-ar Domnul din senin! — c-așa avem noi lăsat cu blăstem de la moși strămoși: pace și răgaz să n-avem cu neamul lor cel urgisit... De-ți va da Domnul Dumnezeu putere și tărie, să nu cruți, să n-aibi milă, că nici de tine nimeni nu va avea milă, când te vor vedea înfrânt și ticăit... Mâna mea s-a muiat... nu mai poate ridica buzduganul ăsta, vechiul meu tovarăș, bunul meu prietin; ...ia-l acuma tu în mânele tale și proască să faci, când vei izbi cu dânsul în dușmanii noștri... Să n-aibi milă!...

Glasul i se curmă; ca un fior i se strecură prin tot trupul și rămase încheștat... Atunci, în mijlocul acelei tăceri de spaimă prin care trecea suflarea morții, în loc de sunetul cuvios al clopotelor, se auzi o zângănitură infundată de cătușe și de lanțuri. Erau bieții vecini robiți și puși în fiare de răposatul armaș, care zăceau aruncați în fundul pivnițelor cetățuiei sale, și acum, în mijlocul nopții, își scuturau dureroasele lor lanțuri.

Apoi totul intră în tăcere; prin odăi abia se auzea ceva suspinuri de femei, și p-afară văietarea viforoasă a crivățului. Întunericul domnea peste tot.

Deodată însă începură a se deosebi tropote de cai și, curând după aceea, câțiva călăreți băteau tare cu

palosele în poartă. Stoica, om vechi al casei, deschise oblonul, scoase capul pe o îngustă ferestruie și întrebă:

— Cine e?

— Oameni buni! răspunseră d-afară.

— Ce cătați așa înnoptat pe la casele creștinilor?

— Suntem de la domnie, noi, boieri ai țării, și venim să ne închinăm noului domn ales de obște, lui Mihnea-Vodă. La aceste cuvinte neașteptate, Stoica deschise poarta și boierii descălicând, merseră până la Mihnea, îi sărutară mâna cu smerenie, iar cel mai bătrân dintre dâșii grăi într-astfel:

— Ani mulți întru noroc și fericire urăm Mării Tale! Aflatu-vei din zvonul și jalea obștii că s-a pristăvit fericitul domn și bun creștin Radu-Vodă, iar norodul, cerând cu o glăsuire ca să-i fii Măria Ta sprijin și părinte, boierii țării te-au ales ca să urmezi răposatului în domnie, și pe noi, supusele Mării Tale slugi, ne-au trimis ca să te rugăm, din partea tuturilor îndeobște, să priimești volnic și bucuroș această sarcină. Deci fie-ți, Doamne, milă de moșie și nu o lăsa în prada hrăpitorilor care de toate părțile pohtesc la dânsa ca să o strice și să o jăfuiască. La Măria Ta aleargă toți cu nădejde, ca puii la cloșcă. Nu-i lepăda; îndură-te, Doamne, de pământenii Mării Tale și le deschide aripă de apărare!

Mihnea stăpâni în sieși bucuria, mulțumi cu sânge rece boierilor și îndată porunci să i se gătească cai de plecare.

La revărsatul zorilor, Mihnea cu fiul său și cu Stoica, boierii trămiși în solie și câțiva călărași, se porniră pe drumul Curții de Argeș.

Buna jupaniță Smaranda, acum doamnă a Țării Românești, rămase cu slujitorii și femeile sale ca să-ngroape a doua zi pe bătrânul Dracea, armașul din Mănești, la mănăstirea Târșorul.

II

Curtea de Argeș

„Nu-i așa c-avuțiile-s amăgitoare?” ...

Să aflăm acum prin care împrejurări această cinste nevisată se dete lui Mihnea.

Radu-Vodă, căzând sub grea afurisanie și urgie a patriarhului Nifon, se răpusese de o groaznică și cumplită boală, și cu toată cinstea voievozilor se îngropase la mănăstirea sa din Deal. Fratele lui, Vlăduță, era încă prea tânăr ca să ia cârma țării; boierii de toate părțile umblau cu zavistii, care de care s-apuce domnia; Basarabii, care mai erau și bani moșteni ai Craioviilor, voiau să așeze pentru vecie neamul lor pe scaunul domnesc; dar ei erau olteni, și boierilor de dincoace nu le plăcea a fi mai prejos. Însă sila d-a ține țara în vrăjbi îndelungate și mai ales temerea d-a vedea viind domn de la Vladislav, craiul Ungariei, care, prin solul său Emeric de Joborg, făgăduia neîncetat boierilor că le va trimite pe Danciul, fiul lui Țepeluș-Vodă, carele trăia în Ungaria la graful Zapolia, și care negreșit ar fi închinat țara protectorului său, în sfârșit, și frica turcilor ce amenințau neconținut d-a năvăli preste români, făcură pe boieri ca s-aleagă dintre dâșii pe cel care, prin firea sa mai semeață, se părea că va fi cel mai viteaz apărător al țării: acesta fu boierul Mihnea, fiul Dracii, armașului din Mănești.

Iată dar pricina pentru care-l vom găsi, câteva zile după moartea tatălui său, în curtea domnească de la Argeș; însă nu va mai fi aci asprul vânător cu cojoc de oaie. Azi Mihnea a-mbrăcat chepeneag de catifea roșie cu ceaprazuri și cu bumbi de aur, cioareci albi

tiviți cu găitane de fier, cizme cu pinteni poleiți și-un gugiuman de samur cu surguci de pietre scumpe. Astfel se coboară el cu alai din curțile domnești, până-n vale la biserica, pe care Radu Negru-Vodă o lucrase cu mare meșteșug, împestrițând cărămizile și scobind flori în piatră.

La ușa bisericii îl întâmpină mitropolitul Maxim cu mai mulți arhierei, purtând crucea și Evanghelia, pe care domnul le sărută cu multă cucerie; la urmă merse de-n genuchie drept la ușa din mijloc a altarului, își rezimă capul gol de sântul preastol, iar mitropolitul, puindu-i omoforul pe cap, îi citi cu glas măreț rugăciunile de încoronare ale împăraților bizantini și-și unse fruntea cu sântul mir.

Sculându-se, Mihnea sărută preastolul și icoana Adormirei Maicei Domnului ce sta pe iconostasul din dreapta, ca hram al mănăstirii, și, viind în mijlocul bisericii, mitropolitul îi puse pe cap coroana voievozilor și-i dete în mână spata și buzduganul domnesc, ce le ducea pe o perină roșie, marele spătar. Atunci preasântul părinte, împreună cu marele postelnic, îl duseră de subțiori până la strana poleită ce se-nălța pe trei trepte la dreapta în biserică, purtând pajerea țarei săpată în lemn. Când se urcă noul domn p-acel scaun bogat, cântăreții glăsură rugăciunea: „*Tebe Boga hvalim!*” și oastea de afară slobozi puștile și sănețele cu chiote de bucurie și începură a suna din tobe, din pauce, din trâmbițe și din surle.

Toți boierii stau rânduți și ascultau liturgia. Când se sfârși dumnezeiasca slujbă, Mihnea ieși din biserică, îmbracă în tindă caftanul alb și cu guler de samur, încinse paloșul și încălecă pe un armăsar cu harșă de fir și cu zăbale suflate cu aur. Atunci se porni alaiul îndărăt la curțile domnești.

În cap mergeau, ca să deschidă drumul, dorobanții cu gârbace și vânătorii de plai și de Olt cu lungi sănețe; în urma lor veneau roșiorii și verzișorii călări, despărțiți în căpitânii, fiecare cu steagul ei, purtând mintene roșii și verzi; apoi caii domnești, acoperiți cu grele harșale de fir și de mătăsuri; îndată după aceștia, Mihnea însoțit de patru viteji ferentari cu lăncile poleite-n vârf și la mânere, și urmat de boierii de taină, cu vătașii, aprozii, armășeii și lipcanii lor. Apoi urmau copiii de casă, toți feciori de boieri, îmbrăcați în șavanele și cu cabanițe de felurite stofe scumpe, având mari podoabe și fotaze la cai; ei și cu aprozii purtau sângeacul sau steagul cel mare și două tuiuri turcești date de la împărăție. Dupe dâșii veneau lefegii cu haine galbene, simenii și scutelnicii pedestri; apoi gloata boierilor mazili și boiernașilor, iar la sfârșitul tuturilor cetelor, o grămadire amestecată de slugi boierești, de orașeni, de neguțători și de săteni.

Alaiul se opri în curțile domnești; Mihnea descălică, trecu printre boierii rânduți în îndoit șireag, intră în sala mare a spătariei și se urcă pe tronul domnesc, scoțând coroana din cap, drept semn de jale pentru tătâne-său ce murise.

Marele postelnic sta în picioare la dreapta lui.

Mai întâi veni mitropolitul Maxim ca să-i sărute mâna și-i rosti câteva cuvinte de urare în limba sârbească. Călugărul Maxim fusese trimis de craiul Ungariei ca să împăciuiască pe Radu-Vodă cu Bogdan, domnul Moldovii, și de atunci, deși era sârb de neam, rămăsese ca mitropolit în țară. Mihnea răspunse pe scurt că-i pare rău unde nu se pot înțelege d-a dreptul, și părintele, întorcându-se spre norod, îi dete obicinuita binecuvântare.

Dupe dânsul înaintă un boier bătrân; postelnicul, vorbind către domn, îi spuse:

— Sluga Mării Tale, Pârvu vornicul Basarab, sărută poala Mării Tale.

— Te afli zdravăn, jupan Pârvule? Întrebă Mihnea cu un zâmbet de bunătate prefăcut și amăgitor.

— Slavă Domnului, Măria Ta; ne ținem și noi cum putem.

— Dar neica Barbu, cum trăiește? Nu-l văd p-aici.

— E șezător la dregătorie, Măria Ta, în Craiova.

— Bine face. Ei, mare boieri, Domnia Voastră, – zise el aruncându-și ochii asupra gloatei, – să fie în Țara Românească mulți bărbați de treabă și cu temei, precum sunt aceștia, (vrând să însemneze pe Basarabeschi), în frica lui Dumnezeu, vă zic c-ar fi blagoslovenie cerească!... Spune-mi, jupan Pârvule, pare-mi-se c-aveai mai mulți prunci?

— Cu adevăr, am trei feciori, Măria Ta, ș-au crescut flăcăi mari.

— Apoi să le facem de căpătâi; să-i însurăm. Ce nu-i arăți și nouă ca să-i cunoaștem?

— Nu știu cum să dovedesc Mării Tale mulțumită pentru atâta milă și cinste ce dai casei mele.

— La boieri vrednici toate se cad, jupan vornice!

Atunci trei tineri, între 15 și 25 de ani, cu mândre și dragălașe chipuri, veniră să sărute mâna domnească.

— Acesta e fiul meu Ilie, pe care am socotit peste puțin să-l căsătoresc, – zise bătrânul boier, în ochii căruia se citea bucuria unui părinte.

— Să fie comis mare în zilele mele și voi să-i fiu nun.

— Acestălalt – adaose Pârvu – e fiul meu Neagu, care a învățat multă carte de la fericitul patriarh Nifon.

— Să-mi fie mic logofăt de aproape.

Tânărul, închinându-se adânc la Mihnea, îl rugă, drept har, să-i lase vătășia de vânători.

— M-am deprins cu dâșșii și ei cu mine, ca trup cu suflet, Măria Ta, zise el cu glas neted și hotărât.

— Fie-ți pe plac, – răspunse Mihnea în nemărginita sa milostivire.

— Acesta e cel mai mic al meu fecior, Dragomir.

— Voi chiar de azi să-l număr printre copiii mei de casă.

Tatăl și toți trei feciorii se-nchinară lui vodă și postelnicul începu a numi pe ceilalți boieri.

Ceremonia se sfârși și toată boierimea rămase încântată de noul stăpânitor: fiecăruia îi dase sau îi făgăduise un os de ros.

— Dumnezeu să-i dea ani mulți de viață și de domnie! – zicea fiecare ieșind din pragul domnesc.

*

* *

Nu trecu mult timp și sosi vremea să se facă nunta lui Ilie, feciorul vornicului Pârvu Basarab, cu Ilinca, fiica lui Radu, spătarul din Albești.

În ziua aceea, curtea domnească se-mpodobi ca de o sărbătoare, și-ntr-adevăr vrednici erau amândoi logodnicii de asemenea podoabă. Amândoi tineri, frumoși și bogați, se păreau meniți pentru o desăvârșită norocire. Când tânăra fecioară se arătă cu conciiul semănat cu diamanturi, cu aburosul zovon de filaliu, cu auritul vâl de beteală răsfirat pe un biniș de sevai alb, cu grumazul acoperit cu șiruri de mărgăritare și cu cununia de flori pe frunte, ar fi zis oricine că vede icoana cea mai smerită a Pururei-Fecioare.

Acea frumusețe pătrunse pe toți, iar mai cu seamă pe Mihnea, în a cărui inimă deșteptă patima cea mai fieroasă și mai nerușinată.

Nunta se făcu însă cu veselie; covorul pe care stau mirii la cununie era semănat cu galbini venetici; de toate părțile prin odăi ploau, pentru boieri, zaharicale, iar în curte, pentru norod, bani mărunți de argint și de

aramă cu mărcile banului Barbu Basarab și Mihnei-Voievodul. La masă, ginerile șezu la dreapta lui vodă, și purtă în cap gugiuman domnesc; dupe cină boieri și jupanițe se prinseră în horă, și când veni ceasul de a se sparge cheful, un slujitor de sub masă începu să cânte ca cocoșul, ca să vestească că se apropie ziua.

Toți se-ntoarseră pe la casele lor cu făclii și cu masalale, toți veseli, mulțumiți, dar nimeni mai mult decât tinerii însurați.

Însă abia intrase ginerile în odaia făgăduinții, cum-părând cu cai și cu arme această dorită plăcere de la frații și de la rudele miresei, ce stau la ușă și-l opreau d-a intra, abia avuse vreme, în dulcea lor grăbire, să stingă candela, când niște tâlhari, pătrunzând pe furiș într-acel cuib de fericire, sugrumură în pat pe Ilie și luară cu sine trupul mortului, pe mireasa leșinată și toate sculele ce erau răsipite prin odaie.

A doua zi spaima și jalea era scrise pe toate fețele; nimeni nu știa ce să zică, ce să gândească; Mihnea singur simțea în sineși, nu mustrarea unui cuget de om, ci mulțumirea unei inimi de fiară sălbatică ce și-a îndestulat patima uricioasă.

Unii boieri șopteau, într-adevăr, dar pe ascuns și numai acasă la vornicul Pârvu, cum că s-ar fi zărit într-acea noapte oameni d-ai lui Stoica, credinciosul lui vodă, ce acum ajunsese logofăt mare, strecurându-se pe sub cumpăt în casele răposatului Ilie comisul, c-acest omor nu s-ar fi făcut numai ca să prade bogățiile lui, în sfârșit, că ar fi găsit a doua zi cămă-rășeii boabe de mărgăritar răsipite chiar prin odaia lui Vodă, de unde un om tiptil scosese, când se crăpa de ziuă, un trup învelit într-o rasă.

Aceste vorbe ajunseră până la urechile lui Mihnea și, puțin dupe aceea, el pofti la masă pre câți auzise c-ar fi grăit așa.

La ospăț, Mihnea se arătă foarte mâhnit pentru pierderea unui așa bun și tânăr slujbaş ca Ilie. Când cuparul îi aduse potirul de aur din care bea domnii, și când păhărniceii dreseră pe la toți prin pahare, Mihnea se sculă, închină drept mulțumită pentru darul și mila dumnezeiască și rosti, cu glas întristat, un cuvânt în care arată cum că toate sunt trecătoare pe pământ; tinerețe, pricopseală, sănătate, frumusețe și slavă, toate daruri ale Proniei; cum că se scutură ca frunzele toate bunurile câte ni le dăruiește, pentru o zi, milostivirea cerească; dar mai vârtos, cum n-or să fie zadarnice și amăgitoare, averile și bogățiile care le agonisim noi muritorii și care ne vin de la zadarnica omenire?

Auzind aceste înțelepte și tânguioase cugetări, bătrânul Pârvu lăcrima, iar ceilalți boieri stau pe gânduri, obidiți și câteodată ziceau dând din cap: „Adevărat c-așa este!”

Această tăcere fu întreruptă de medelnicerii ce aduseră pe masă, în sahan de argint, un morman de pilaf alb și fumegos.

— Poftiți, luați, boieri! le zise domnul și fiecare pe rând turnă cu lingura din sahan; însă abia apucaseră să ia în gură și s-amestece, când toți, strâmbându-se ca de durere de măsele, aduseră mâna la gură și-și scuipară pe tipsii dinții lor împreună cu boabe de mărgăritar. Unii de durere umblau să se scoale de la masă.

— Stați pe la locuri, boieri! – strigă atunci Mihnea cu glas tare. Ci nu vă zăticniți din gustare! Fie-vă aceasta numai pildă la zisele mele de adineaori ce le-ați încuviințat cu gândul și cu graiul; fie-vă drept învățătură ca nu doară cumva să pohtiți la bogății ca la vreun bine mare. Ispitele lumii sunt multe și de tot felul, dar nu sunt spre folosul omului; averea adimenește pe om și-apoi îl scârbește; așa și bobul de mărgăritar, e

mai mare și mai cu preț decât bobul de orez, dar spar-ge dinții. Astfel cuget eu în mine și drept aceea am vrut să aibă și boierii mei dovadă plăsmuită, ca nu doară cumva vreodată să spună vreun bârfitor, – lumea e plină de oameni răi! – că am pohtit eu la dobânzi... Ei! spuneți acum, boieri Domnia Voastră, nu-i așa că avuțiile-s amăgitoare?

Și la aceste din urmă cuvinte, un zâmbet bațjocoritor i se juca pe buze, iar logofătul Stoica, râzând înghe-suit de strâmbările bieților știrbiți, se mira în gura mare cum de nu i s-a întâmplat și lui să dea peste un bob de mărgăritar în pilaf, și cu o slugarnică viclenie făcea mare haz de gluma înrăutățită a stăpânului său.

Cu atâta se sfârși ospățul, dar Mihnea pricepu că sfiala intrase în inimele boierilor, și că prepusurile se schimbaseră în siguranțe, la ochii Pârvuleștilor! Deci, înainte chiar d-a fi ochit, el trebuia să dea lovirea cea grea. Hotărârea o luase, dar îi lipseau mijloacele; Basarabii erau împrăștiați prin toată țara; ei îl înconjurau până și-n palat; de aceea, în casa sa, se temea tiranul de a cere sfat chiar de la credinciosul său Stoica, ca nu cumva, auzindu-se vorbele lor, să prevestească cineva pe Banoveți. Îi trebuia însă neapărat un om ca să întindă lațurile și să pună cursele în lucrare.

*
* *
*

Într-o zi, stând cu logofătul în odaie, deodată el chemă un fustaș de la perdea:

— Să ceară doamnei, – îi zise, – cheile de la pivniță și să-mi deschidă. Fustașul plecă să-mplinească porunca, și domnul cu Stoica se coborâră în beciurile boltite ale palatului.

Dupe ce intră, Mihnea porunci pivnicierilor să iasă și să-l lase singur cu logofătul; însă din întâmplare,

Dragomir, fiul Pârvului, ce de curând intrase printre copiii de casă ai curții, și de curiozitate copilărească, se coborâse cu chelarii în pivniță, fiindu-i teamă de dojana lui vodă, se ascunse încet și pe furiș în fundul unei buți goale, și de acolo, tremurând de groază, el putu deosebi următoarea vorbire:

— Știi, Stoico, de ce te-am adus aici?

— Ascult, Măria Ta.

— Pe sus în case nu-ți dă nimeni pas să vorbești cevași în taină; pare că stai păreții și trag cu urechea.

— Așa, Măria Ta; mă mir cine a putut bănuia ade-vărul despre moartea lui Ilie și despre cele ce s-au petrecut cu mireasa lui, care – Dumnezeu s-o ierte! – a și murit acum pe mânele maicilor.

— Păcat de dânsa, că era gingașă și voinică muiere; ca o balauroaică mi se sumețea împotrivă...

— Ei! vezi, doamne, toate acelea le spune acum lumea întocmai precum s-au petrecut; de aceea bine faci să te ferești.

— Apoi doară că nu o fi blăstem ca și d-aicea de sub pământ să iasă zvon de ceea ce vom chibzui. Ascultă-mă tu bine; vezi că nu mai e de dus mult cu craio-venii; au prins de veste de toate și, ca copoii, adul-mecă orice mișcare a domniei. Ei! până aci! Am obosit tot înghițindu-mi amarul; sunt sătul de atâta fățarie! Voi, în sfârșit, să-mi ridic piatra dupe inimă, să mă mântui cu totul de dânșii.

— Măria Ta ești domn și ai toată puterea; porun-cește, ce să facem?

— Să găsim, Stoico, un mijloc d-a-i pune pe toți d-odată la mână, și atunci nici pruncul din mumă să nu scape!... Aoleu, neam blestemat de Basarabi! căci nu te ivești acum colea sub palma mea ca să te strivesc ca p-această jiganie! – și mâna lui turti cu furie pe fundul unui butoi un păiajen ce-și urzea în ticnă ițele sale.

— Banul Barbu n-a mai venit la curte, — adaose Stoica dus pe gânduri; — se vede că se teme de ceva... Neagu a trecut cu vânătorii săi peste Olt; nici asta nu e semn bun. Știi ce!... Măria Ta să le scrii pohtindu-i cu politică la scaunul domniei, iar cărțile să le dăm în mâni de oameni zdraveni, care să nu-i slăbească din vedere. D-or veni de bunăvoie, îi prindem cu tot nemetul lor aici; iar dacă vor simți ceva ș-or vrea să pribegească, atunci mesiiții Mării Tale îi vor aduce ferecați. Cât despre Pârvu și copilul său, îi avem mai aproape și se pot lesne priveghea.

— Bine le-ai gândit tu; mâne să-mi faci carte către Barbu și poruncă de învârtajire Neagului; să rânduiești oameni ca să nu scape din ochi pe Pârvu. Toate să fie puse până mâne la cale, și, Doamne ajută! Când m-oi vedea scăpat și de odrasla asta de olteni blăstemați, o să mi se mai veselească inima în mine. Acum cheamă pe pivnicieri și să le bem aldămașul... Noroc bun, mare bădiță!

— Să-ți fie de bine, Mării Tale! Pivnicierii și butarii se coborâră sub boltă.

— Ei! feții mei — le zise Mihnea —, să trăiți! Bună treabă mi-ați lucrat voi aicea; toate-s trainice și curate; păreții spoțiți, pe jos e așternut năsip neted și mărunț; buțile stau bine înțepenite pe cheazășii lor; tocitorile sunt așezate frumos pe căpătaie. Acum să vă vedem și vinurile! Ia trageți-mi încoa câte o cinzeacă de la cep.

Și Mihnea mergea și gusta, din bute în bute, vinurile de la Dealul Mare, de la Drăgășani, de la Săcuieni, de la Greaca, pelinurile stifoase și profire, țuica de prune și de drojdii, rachiurile de sacâz și de anason, din Cipru și din Anadol. Când ajunse spre fundul întunecos al bolții, întrebă:

— Dar colo-n fund ce e?

— Ia! sunt niște buți goale, să trăiești Măria Ta! dar iaca mai încoace un butoiș de vin de Drăgășani, tocmai de când cu Laiotă Basarab. Ce mai vin! să trăiești, Măria Ta, parcă bei miere și ți s-aprinde foc la inimă.

— Ado-ncoace; pune pâlنيا mare și toarnă cu vedrița, ca să bem norocul lui Laiotă ș-al neamului său de Basarabi! și, azvârlind pe gât un pahar de vin chilimbariu, rânji ca cânele când vede că i se gătește prada.

Logofătul Stoica nu apucase încă să toarne pe hârție ieroglificele sale pisanii, când copilul Dragomir, spăimântat de cele ce auzite din fundul buții, alergă la casa tătâne-său și destăinui planurile tiranului. Până-nserat Pârvu își rădicase casa ca să pribegească, și doi lipcani de olac se trămiseră cu această veste banului și vătafului Neagu. Tot neamul Basarabilor, până să nu prinză domnul de veste, trecuse Dunărea și ducea jăluirile sale la Poarta Sultanului.

Mihnea, văzând că acei boieri au întâmpinat răzbnarea sa, își înmuie turbarea în fel de fel de cruzimi; porunci să se sfărâme până la pământ toate casele și toate bisericile lor pe unde se vor fi aflând, în Curtea de Argeș, în Târgoviște, în Craiova, în Brâncoveni; pe slujitorii și pe preoții lor îi căzni, și la urmă, închizându-i pe toți în mănăstirea Bistriții, ce era clădită chiar de banul Barbu Basarab, îi dete foc de arseră toți într-însa.

De atunci înainte tiranul, lepădând orice vâl de fățarie, începu a face răutățile pe față. Pe boieri îi omora; avuțiile le lua; soțiile și fiicele le necinstea; dăjdii multe puneă asupra țării. Pe mitropolitul Maxim ce sta împotriva la nelegiuirile sale, necutezând a-l ucide, îl depărtă, dându-i solie la curtea lui Vladislav, craiul Ungariei.

În urma plecării mitropolitului, el batjocori pe o nepoată a lui, și fratele acesteia, un sârb anume Dumitru